

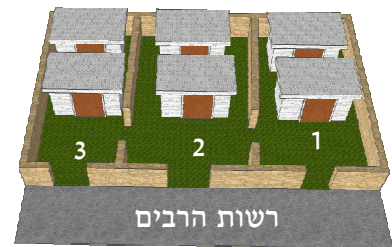
עירובין צא ע"א-צב ע"א. טלטול בחצרות בכלים ששבתו בבית

משנתנו מביאה מח' משולשת בטלטול בין גגות, ומסכמת בדעתו של רבי שמעון: כל מקום שאין שימוש תדיר, כגון: גגות, חצרות וקרפיפות (שטח מגודר לאחסון) הן רשות אחת. רבי שמעון סייג את דבריו והתנה שהחפץ היה בחצר לפני כניסת שבת, ולא הובא מהבית לחצר בשבת (וכך סבר שמואל). לפי רב ישנו תנאי נוסף: שלא עשו עירוב חצרות, כדי שלא יוצר מצב שישנם שני חפצים שהאחד מותר בטלטול (שנמצא בחצר בשבת, כשיטת רבי שמעון), והשני אסור בטלטול (שהובא לחצר בשבת, ע"פ התנאי הראשון), ויטעו לטלטל את האסור לחצר הסמוכה (רש"י). וכן מוכח שרבי שמעון מודה שסיים את דבריו "ולא לכלים ששבתו בתוך הבית".

הגמרא מביאה קושייה לשיטת שמואל, קושייה לשיטת רב, ושתי ברייתות שמהוות קושייה לשמואל ודחייתן. בירור קצר בדעת הברייתא השנייה, ומסיימת בקושייה לשיטת רבי יוחנן שסובר כשמואל ותירצה:

משנתנו

רבי שמעון אומר: אחד גגות, ואחד חצירות, ואחד קרפיפות - רשות אחת הן **לכלים ששבתו בתוכן**, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית.

משנה מה ע"ב

שלוש חצירות הפתוחות זו לזו, ופתוחות לרשות הרבים. ועירבו שתי החיצונות עם האמצעית - היא מותרת עמה והן מותרת עמה (חצר 1 ו2, 2 ו3 מותרות), וב' החיצוניות אסורין זו עם זו (חצר 1 ו3 אסורות).

ברייתא

אנשי חצר ואנשי מרפסת (שאנשי העלייה פתוחים למרפסת) ששכחו ולא עירבו (וכל רשות בפני עצמה, והסולם משמש כמחיצה מפרידה לקולא, ולא כפתח מחבר, ע"פ נט ע"ב. רש"י), כל שגבוה י' טפחים - למרפסת, פחות מכן - לחצר (ושתי הרשויות שותפות בו ואסורות זה על זה). במה דברים אמורים (שנחשבות הרשויות כנפרדות)?

א. שהיו שתי הרשויות של רבים, וכל רשות עירבה לעצמה.

ב. ששתי הרשויות היו של יחיד, ואין צריכה בעירוב לעצמה.

אך החצר והמרפסת הן רשות אחת: ג. שהיו שתי הרשויות של רבים, ולא עירבו כלל.

להלכה, כדעת רבי שמעון שמותר לטלטל בין הרשויות הנ"ל, בתנאי ש: **רב - 1.** הכלים שבתו בחצר בשבת. **2.** לא עירבו את החצר (שאם עירבו חשש שמא יוציאו כלים בשבת עצמה, ובטעות יטלטלו ויעברו על התנאי הראשון).

שמואל - 1. הכלים שבתו בחצר בשבת (ואין גוזרים שמא יטעו, ובין עירבו ובין לא עירבו מותר לטלטל בין החצרות כלים ששבתו בשבת, ע"פ התנאי הראשון).

וכן (כשיטת שמואל) אמר רבי יוחנן (כביכול לרב): מי לחש לך דבר זה בשם רבי שמעון לחלק בין עירבו ללא עירבו, הרי הוא לא אמר כן?!

הקשה **רב חסדא**: לשמואל ולרבי יוחנן, כיצד ייתכן שישנם שני כלים בחצר אחת, שהאחד מותר לטלטול לחצר הסמוכה (שהיה בשבת) והשני אסור (שהובא בשבת) - ולא נגזר לאסור את המותר מחשש שיטעו?!

רבי שמעון לא גזר לאסור את המותר, אף במקום שיש חשש לטעות. כמוכח משתי חצירות הסמוכות, שהתיר רבי שמעון לטלטל בין החצרות הסמוכות שמותרות זו לזו, למרות שישנו חשש לטעות ולטלטל בין החצרות הקיצוניות האסורות זו לזו.

הקשה **רב ששת**: לשיטת רב, כיצד התנה רבי שמעון במשנה שאסור לטלטל את הכלים ששבתו בבית - הרי לשיטת רב דברי רבי שמעון הינן רק כ"שלא עירבו", וכלל לא ניתן להוציא את הכלים מהבית לחצר, ואין מקום לכזה תנאי (תנאי 2 כולל בתוכו את תנאי 1. ואין מקום לתנאי 1)?

ותירץ: תנאו הראשון של רבי שמעון מתקיים כאשר הוציא את חפצים בהיתר, כאשר יצא מביתו חבוש בכובע או לבוש בסודר, והניחם בחצרו. ואותם אסר רבי שמעון בתנאו לטלטל לחצר סמוכה.

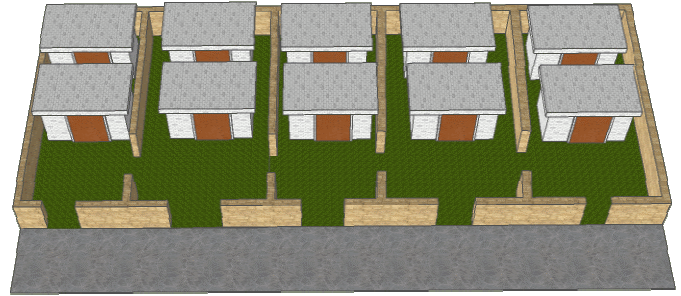
משמע שהברייתא סוברת כרבי שמעון (שפסקה שהחצר והמרפסת רשות אחת היא), והתנתה את הטלטול בתנאי שלא עירבו (מקרה ג) וממילא אסור להוציא חפצים מהבית לחצר, משמע כשיטת רב שהצריך את שני התנאים: כלים ששבתו בחצר, ולא עירבו. ואם עירבו - אסור לטלטל, וקשה לשמואל?

הברייתא סוברת כחכמים שאמרו "גגין וחצירות רשות אחת הן, וקרפיפות רשות אחת הן" (צא ע"א), וסוברים שגוזרים שמא יטעו (כמוכח משלוש חצירות הפתוחות זו לזו, שאסרו לטלטל בכלן. מט ע"א), ולכן אסרה הברייתא כשעירבו. ממילא א"א להוכיח מהברייתא את דעתו של רבי שמעון (וייתכן שכשם שבשלוש חצירות ר"ש לא גזר - גם בטלטול בין חצרות שעירבו ר"ש לא גזר. רש"י).

וניתן להוכיח שהברייתא כחכמים, מדברי הברייתא עצמה שדיברה דווקא במרפסת וחצר, ולא דיברה בקרקף ומבוי שבהם חכמים סוברים שאינם כרשות אחת (לעומת רבי שמעון שסובר שאף הן רשות אחת). שמע מינה.

חמש חצירות הפתוחות זו לזו, ופתוחות למבוי, ושכחו כולם ולא עירבו - אסור להכניס ולהוציא מחצר למבוי ומן המבוי לחצר. וכלים ששבתו בחצר מותר לטלטלן בחצר, ובמבוי אסור, ור"ש מתיר.

שהיה ר' שמעון אומר: כל זמן שהן של רבים (שהרשות שייכת לכמה אנשים) ושכחו ולא עירבו (וממילא אסור להוציא חפצים מהבית לחצר) גג וחצר ואכסדרה ומרפסת וקרפף ומבוי - כולן רשות אחת.

רב שבת קלב ע"א

אמר רבי זירא בשם רב: מבוי שלא עשו בו שיתוף מבואות, דינו ככרמלית, ואסור לטלטל בו רק ארבע אמות, אפילו כלים ששבתו בתוכו בשבת.

דברי הברייתא "ובמבוי אסור" - כדעתו של רב, שאסור לטלטל חפצים במבוי.

תשנה בברייתא "ולמבוי אסור", שכוונתה שאסור לטלטל כלים מהחצר למבוי (ולא עסקה הברייתא כלל בכלים במבוי עצמו)

חידוש זה (איסור טלטול מחצר למבוי) נשנה ברישא של הברייתא "אסור להכניס ולהוציא מחצר למבוי", ולא ייתכן שזו הכוונה!

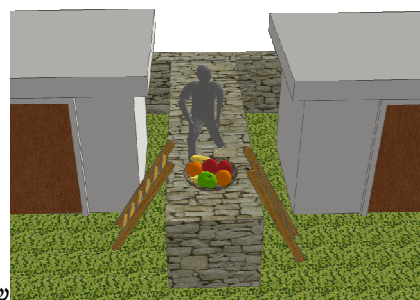
הברייתא אכן כפלה את הדין, מפני שהרישא דיברה בדין ש"עירבו" (אך לא עשו שיתוף, כפירוש הראשון בברייתא) ואז בוודאי חכמים גוזרים לאסור (מפני שמותר להוציא חפצים ויש חשש שיטעו כנ"ל), אך בסיפא שעסקינו ב"לא עירבו" הייתה הו"א שאין מקום לטעות - ולחכמים מותר לטלטל מהחצר למבוי (ומודים לר"ש שהכל רשות אחת) - קמ"ל שגם כאן אומרים חכמים שאסור לטלטל מהחצר למבוי. (למסקנה: שונים "ולמבוי אסור", וא"א להוכיח לרב, ודברי הברייתא אינם מיותרים)

אמר רבי יוחנן: הלכה כסתם משנה.

רבי יוחנן

כותל שבין שתי חצירות גבוה עשרה ורוחב ארבעה - מערבין שנים ואין מערבין אחד (הכותל משמש הפרדה בין שתי החצירות, וא"א לערבם לרשות אחת). היו בראשו פירות - אלו עולין מכאן ואוכלים (הכותל יש בו ארבעה על ארבעה טפחים ונחשב כרשות היחיד) ואלו עולין מכאן ואוכלים, ובלבד שלא יורידו למטה.

משנה עו ע"ב

רבי שמעון אמר את דבריו במקרה ש"ושכחו ולא עירבו" - משמע שאם עירבו (ומותר להוציא חפצים) סובר רבי שמעון שכל הרשויות הן לעצמן, ואסור לטלטל. משמע כשיטת רב ולא כשיטת שמואל?

כוונת רבי שמעון "ולא עירבו" - לא עירבו את חמשת החצרות זו בזו, דהיינו, לא עשו החצרות שיתוף במבוי. אך כל חצר לעצמה עשתה עירוב בין הבתים שבה. ומותר להוציא חפצים בשבת מהבית לחצר, ואעפ"כ התיר רבי שמעון לטלטל בין החצר למבוי שמשותף לכולם, ולא גזר (וחידש רבי שמעון שאפילו חלק מהחצרות עירבו, וחלק לא עירבו - כולן מותרות במבוי בלא שיתוף, שלר"ש החצר והמבוי רשות אחת הן).

כוונת רבי שמעון "ולא עירבו" - לא עירבו החצרות בפני עצמן וגם לא עשו שיתוף מבואות, ואמר רבי שמעון את דבריו "ולא עירבו" לשיטת חכמים (אך הוא סובר עצמו כדעת שמואל) וכך הוא מתכוון לומר: חכמים שחוששים וגוזרים, תודו שבמקום שלא עירבו ואין לחשוש ולגזור - כל החצרות והמבוי רשות אחת הן. וענו לו חכמים: לא, חצר ומבוי שתי רשויות הן, ואסור לטלטל ביניהן בלא עירוב גם במקום שאין חשש שיוציאו את כלי הבית לחצר (למעשה, אליבא דשמואל חלוקים ר"ש וחכמים בדין רשויות והאם גוזרים, ולרב חלוקים רק בדין האם הן שתי רשויות, ומודה ר"ש שגוזרים).

הקשה רבינא לרב אשי: כיצד ייתכן שרבי יוחנן סובר כרבי שמעון שמותר להעביר בין חצרות אפילו במקום שלא עירבו, והרי המשנה אסרה לטלטל בין החצירות דרך הכותל, וקבע רבי יוחנן הלכה כסתם משנה? (אם רבי יוחנן היה פוסק כרב ניתן היה לתרץ שהמשנה אסרה מפני שלא עירבו כל חצר לעצמה ויש מקום לטעות. אך רבי יוחנן פסק כשמואל, שאפילו עירבה כל חצר לעצמה מותר לטלטל בין שתי חצירות נפרדות. רש"י)

רב אשי: דין המשנה "למטה" הינו האיסור להוריד מהכותל לבית, והמשנה לא עסקה כלל בדין טלטול בין חצירות (וניתן לומר שהיא התירה כרבי שמעון אף כשעירבו כל חצר לעצמה).

רבינא: והרי תלמידו של רבי, רבי חייא, כאשר שנה את הברייתא שנה אותה כך: "ובלבד שלא יהא זה עומד במקומו (בחצר) ואוכל, וזה עומד במקומו ואוכל". משמע שאף לחצר אסור לטלטל את הפירות, וממילא אסור לטלטל בין חצירות?

רבינא: מכיוון שרבי עצמו לא שנה כרבי חייא, אלא כתב בלשון סתמית "ובלבד שלא יורידו למטה", מניין לרבי חייא את הפירוש, ושהתכוון רבי לאסור להוריד אף לחצר?! (וכוונת רבי לאסור רק להוריד אל הבית, ולא אסר להוריד אל החצר).